

Węgry

Węgry - podstawowe informacje

- Węgry leżą w Kotlinie Karpackiej, w Europie Środkowej
- ok. 10 milionów obywateli
- językiem urzędowym jest język węgierski
- kraj kulturowo różnorodny: większość Węgrów to Madziarzy, liczne mniejszości: romska, żydowska, niemiecka, chorwacka, serbska, rumuńska, słowacka, bułgarska.
- Po II wojnie światowej były częścią kraju bloku komunistycznym, aż do pokojowo wynegocjowanej transformacji ustrojowej w 1990 roku.
- Początkowo węgierska demokracja była uważana za stabilną, świadczyła o tym polityka kolejno wybieranych rządów i dynamicznie rozwijająca się gospodarka.

- Jednocześnie proces transformacji mediów, zwłaszcza elektronicznych, odbywał się w atmosferze napięć politycznych. Węgry jako jedne z ostatnich w tym regionie przeprowadziły stosowne reformy.
- Wysokie upolitycznienie mediów właściwie nie ustąpiło po transformacji systemowej. Nawet 15 lat później badania wskazywały, iż pozainstytucjonalne położenie węgierskiej prasy i mediów zmieniło się tylko w nieznacznym stopniu.
- Tak w latach 90. jak i kolejnych dekadach węgierscy dziennikarze wskazują niewielki stopień autonomii zawodu.

Rynek prasy

- okres kádarski

- w latach 80. w okresie Janosa Kádara rynek mediów drukowanych odznaczał się formalnym pluralizmem.
- Ogólnokrajowe dzienniki wydawane przez partię komunistyczną i organizacje satelickie, tygodniki i czasopisma - przez 4 różne wydawnictwa.
- Światopoglądowo i politycznie prasa była jednak jednolita.
- Cenzura formalna była raczej „wyjątkiem”, szeroko rozpowszechniona była autocenzura.
- w II poł. lat 80. stopniowa liberalizacja poprzez różnorodność tytułów i tematów (w stronę rozrywkową).

- okres przejścia

- otwarcie rynku dla nowych podmiotów
- rozwój nowych gatunków - tabloidów
- stare tytuły utrzymywały swoją pozycję:
Népszabadság (Wolność Ludu), Népszava (Wybór Ludu), Magyar Hirlap (Kurier Węgierski)
- wejście kapitału zagranicznego: Bertelsmann, Hersant, Maxwell, Murdoch

Dzienniki

- Népszabadság - (Bertelsmann)
Ringier, lewicowo-liberalna
- Mai Nap - Marquard (szwajc.),
tabloid
- Blikk - Ringier, tabloid
- Magyar Hirlap - Marquard,
liberalna
- Népszava - Marquard, centro-
liberalna
- Magyar Nemzet - Postbank (węg.)

Cechy rynku prasowego

- Obecnie rynek prasy ogólnokrajowej zdominowany jest przez szwajcarską grupę Marquard, natomiast rynek prasy regionalnej należy do niemieckich grup Axel Springer, WAZ, Bertelsmann. W rynku ważną pozycję zajmuje również fińska Sanoma.
- W sumie jest 10 dzienników ogólnokrajowych i 24 regionalnych lub lokalnych.
- Dość silną pozycję zajmują tabloidy, zaś prasa opiniotwórcza traci coraz bardziej.
- Występuje również prasa bezpłatna: Metropol (Metro) należąca do szwedzkiego przedsiębiorstwa Modern Times Group.
- Dość niskie wskaźniki czytelnictwa prasy.
- Wysoki stopień paralelizmu politycznego i niski poziom profesjonalizmu dziennikarskiego.

System radiowo-telewizyjny

- w okresie kadarowskim media państwowe były poddane ścisłej kontroli
- jeszcze w 1989 r. ostatni komunistyczny rząd wprowadził rozporządzenie o zakazie przyznawania częstotliwości prywatnym podmiotom
- aż do 1995 roku nie przyjęto żadnego prawa, na mocy którego przyznawano by licencje; ustawa musiała być przyjęta większością 2/3 głosów - stąd impas.

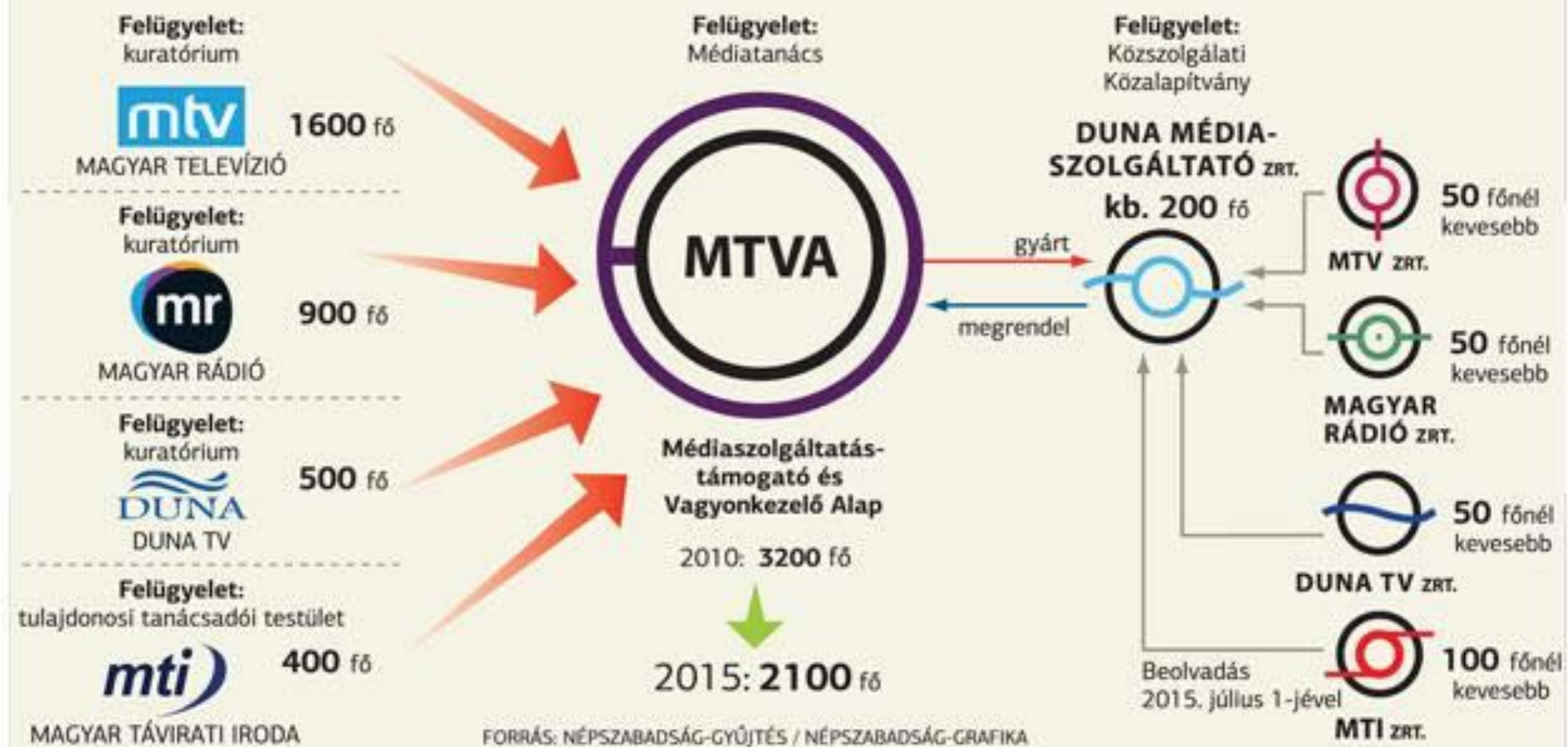
- W grudniu 1995 przyjęto ustawę, na podstawie której ustanowiono dualny system mediów elektronicznych:
  - media publiczne: Telewizję Węgierską, Węgierskie Radio, Telewizję Danube; nadzór przez rady nadzorcze wybierane przez polityków
  - media prywatne - kontrola poprzez Krajową Radę Radia i Telewizji
- ustanowiono fundusz na rzecz mediów publicznych, finansowany z części dochodu radia i telewizji komercyjnej

Nadawca publiczny

- **Magyar Televízió** (MTV) czyli Telewizja Węgierska - (1957) nadawała 3 kanały: M1, M2 i M3. Zakończyła swoją działalność 30 czerwca 2015 r.
- Została zastąpiona 1 lipca 2015 r. przez korporację **Duna Médiaszolgáltató Zártkörűen Működő Nonprofit Részvénytársaság**, która skupiła również dotychczasowego publicznego nadawcę radiowego, Dunę TV, oraz agencję informacyjną.

Az állami média kialakulása és jelenlegi struktúrája

Media prywatne

- w 1997/1998 r. rozpoczęli działalność pierwsi prywatni nadawcy: stacje telewizyjne RTL Klub (początkowo właścicielem było konsorcjum CLT, Bertelsmann, Pearson i T-com; obecnie należy wyłącznie do Bertelsmanna) i TV2 (Scandinavian Broadcasting System; obecnie należy do Andy Vajny - który dostał pożyczkę od węg. banku EXimbank) oraz stacje radiowe: Radio Danubius (węg.; istniało do 2010 r.) i Radio Sláger (węg.; straciło licencję w 2009 r. z przyczyn politycznych)
- powstało również ok. 50 kanałów telewizyjnych i 80 stacji radiowych o zasięgu regionalnym i lokalnym

- RTL Klub i TV 2 w sumie mają 30% całego audytorium, programy publicznego nadawcy ogląda w sumie niespełna 14%.
- Najchętniej słuchanym do niedawna radiem było Class FM, które zostało zmuszone do sprzedaży prorządowemu nowemu właścicielowi Radia Sláger, teraz również należy do grupy mediów wspierających Fidesz.

System regulacji

- Węgierska Konstytucja zakłada prawo do wolności słowa i prasy, ale jednocześnie „ochrona” ta zakłada aktywną współpracę ze strony państwa, w przeciwieństwie do biernego świadczenia wolności myśli.
- W 2010 r. przyjęto nowe przepisy regulujące funkcjonowanie mediów, które umożliwiają dominację rządzącej partii w domenie publicznej systemu medialnego.
- Nowe prawo wprowadza szereg przepisów uniemożliwiających pracę dziennikarzom (np. ochrona źródeł informacji, kary grzywny a nawet więzienia za złamanie przepisów np. o „nieposzanowaniu godności ludzkiej”).
- Ustawa powołuje również nowego regulatora rynku, którego członkowie są w całości powoływani przez partię rządzącą (czyli Fidesz).
- Nowe przepisy wpływają również na strukturę własnościową - przypadek gazety Nepszabadsag - którą zamknięto w 2016 r. - gazetę kupił oligarcha z rodzinnej wsi Orbana.